СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 247. Джерзі Сіти, Н. Дж., вівторок, 24-го жовтня 1939. No. 247. Jersey City, N. J., Tuesday, October 24, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПІДВИШКА ПЛАТ І ОБНИЖКА ГОДИН ПРАЦІ

ВАШИНГТОН. — З днем 24 жовтня всі робітники, заняті в міжстейтовім промислі чи торговлі, будуть мати обмежений час праці до 42 годин тижнево, на основі закону плат і годин праці, ухваленого минулого року. Також усі ті робітники, що діставали менше як 30 центів на годину, будуть мати підвищену плату до цеї суми. Внаслідок того коло 700,000 робітників дістануть підвишку, а коло два і пів міліона дістануть обнижку годин праці. Працюючі понад 42 години тижнево дістануть півтора разу за „над час". Цей закон відноситься виключно до тих робітників, котрих фабрики, чи бизнесові підприємства виробляють такі продукти, яких уживають інші стейти, або займаються продажем чи суспільними услугами, що поширені на інші стейти.

ПОТЯГАЮТЬ БРАВДЕРА НА СУД.

ВАШИНГТОН. — Департамент судівництва взяв у свої руки справу Ерла Бравдера, головного секретаря американської комуністичної партії. Бо Ерл Бравдер підчас зізнання перед комітетом Даєса признався, що їздив до Совєтів на фальшивий пашпорт і на фальшиве назвище.

Вкупі з тим велика лава присяглих суддів у Ню Йорку, під наглядом федерального прокуратора Кейгила, розглядає справу інших комуністичних провідників, які також їздили на фальшиві пашпорти до Совєтів.

СПОДІВАЮТЬСЯ ЗАМКНЕННЯ ДИСКУСІЇ В СЕНАТІ.

ВАШИНГТОН. — Хоч лідерам сенату не вдалось перевести резолюції, яка обмежувала час на дебату в справі зміни невтральностевого закону, то проте вони надіються, що під кінець цього тижня вже певно прийде до голосування над цею справою. Вони також висловлюють думку, що зміна невтральностевого закону таки перейде більшістю 25 голосів.

У тій справі говорили через радіо ще раз сенатори Бора і Най та ще раз перестерігали, що зміна теперішнього невтральностевого закону означає перший крок Америки до війни.

РУЗВЕЛТ ВИСЛУХУЄ МОЛИТВИ ЗА АНГЛІЙСЬКОГО КОРОЛЯ.

ГАЙД ПАРК. — Президент Рузвелт мовчки вислухав у місцевій протестантській церкві молитви за англійського короля Джорджа Шестого, щоб він був здоровий, щоб ішов Божими слідами та щоби Бог поміг йому перемогти всіх його ворогів. Цю молитву відправлено у звязку з офіційною передачею цій церкві біблії, подарованої церкві королем Юрієм у часі його цьогорічних відвідин в Америці.

ДОФ КУПЕР ПРО ВІЙНУ.

НЮ ЙОРК. — Доф Купер, колишній англійський лорд адміраліції, що по договорі в Мінхені зрезигнував на протест угодової політики Чеймберліна, тепер прибув до Америки, щоб дати низку відчитів. Він говорив газетярам, що треба сподіватись у Німеччині революції, в якій владу захоплять консервативні і правдоподібно посадять на трон знову кайзера. Купер також висував можливість, що в часі революції католицька Бавaрія готова відколотись від протестанської півночи й разом з Австрією створити нове королівство, з королем Оттом Габсбургом на чолі. Та це станеться щойно під великим воєнним натиском аліянтів, говорив Купер. Тому війна готова потревати довше, казав він.

ТЕРТЯ АРГЕНТИНИ З БРИТАНІЄЮ.

БУЕНОС АЙРЕС. — В Аргентині слідне незадоволення з Великої Британії, а навіть відродився рух за те, щоб назад прилучити до Аргентини острови Фальклянд, що лежать 200 миль від берегів Аргентини та мають для неї велике стратегічне значіння. Ці острови заняла Велика Британія. Аргентинців обурило це, що англійці організували оборону тих островів з тих англійців, що поселилися в Аргентині.

Аргентинський уряд оголосив ті краї, що належать до „найприхильніших", коли мова про міжнародню торговлю. До них належить Франція, а також Богемія і Моравія, хоч ті два опинилися вцілості під німецькою домінацією. Злучені Держави Америки належать до третьої категорії.

УХВАЛЮЮТЬ УЖИВАТИ СИЛИ В ОБОРОНІ РЕЛІГІЇ.

НЮ ЙОРК. — Делегати на річнім зїзді товариства „нюйорської федерації чоловік кляс студій над біблією" ухвалили одноголосно, „що коли йди про оборону релігії перед напасниками, то можна вживати фізичної сили".

ОСТОРОГА ПЕРЕД ВОЄННИМИ СПОДІВАНКАМИ

НЮ ЙОРК. — Стейтова комісарка промислу, Фреда Мілер, сказала, що робітництво не повинно покладати великих надій на те, що в звязку з війною в Европі бизнес в Америці дуже поправиться і кишені американців почнуть наповнятися грішми, як це було попереднього часу. Поправа безперечно буде, але не дуже велика. Дасться відчути брак фахових робітників, говорила Мілер.

ЗАДЕРЖУЮТЬ ІМІГРАНТІВ НА ЛІТАКУ.

На летовище в Порт Вашингтоні, на Лонг Айленді, прилетів з Европи в неділю великий трансокеанський літак „Америкен Клипер". На ньому були 32 пасажири. Американський іміграційний уряд задержав трьох з них, чоловіка, жінку і їх сина, всіх еміґрантів з Угорщини, не подавши на це причини.

НАЗИВАЮТЬ „ОСЕРВАТОРЕ РОМАНО" — ПОЛЬСЬКОЮ ГАЗЕТОЮ

МОСКВА. — Совєтська преса гостро атакує ватиканський часопис „Осерваторе Романо" за те, що хоче „відгородити" Совєти та виявляє свою нехіть з приводу прилучення Західньої України до Совєтів. Критикуючи, називає ця преса ватиканський орган „польською газетою".

ЧИ ЛЮД ЗАГАЛЬНО ГЛУХНУТЬ?

Американський Союз для Недочуваючих Людей подає в своїм рапорті, зробленім по розслідї всього краю, що на 30 міліонів шкільних дітей принаймні три міліони не дочувають. Він закликає американців не легковажити собі цього, бо в багатьох випадках навіть найближчі особи не знають, що їх знайомий має кепський слух; це відносить Союз передовсім до родичів, які часто не знають про труднощі їх дітей у слуханні.

Організація віднеслася до уряду помогти їй зарадити на цю недостачу й президент Рузвелт живо зацікавився справою. Уряд думає проголосити „тиждень слуху", щоб звернути увагу на вагу дбання про слух.

ВЧАТЬ, ЯК ТРЕБА ПОВОДИТИСЬ

МОСКВА. — Совєтські жовніри, що мають відходити до „европейських країв", себто до Естонії, Латвії, Литви і т. п., мусять переходити спеціяльну „треніровку", щоб знали, як треба поводитися в тих краях з людьми, щоб таким поведенням переконати тих людей, що Совєти це культурний край.

СКОЧИЛА ПІД ПОЇЗД

Під колесами підземної залізниці „Ай-Ар-Ті" на стації 103. вулиці в Ню Йорку згинула в неділю рано якась 20-літня дівчина. Моторовий поїзду посвідчив, що коли він став звільняти поїзд перед стацією, одна жінка заслонила собі очі руками й скочила поперед поїзду. Коло 30 осіб на плятформі бачили подію й засвідчили, що моторовий не винуватий.

ІТАЛІЯ НЕ ПІДЕ ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ

РИМ. — Щоправда, італійські газети нічого не пишуть про „вісь Берлін-Рим", але зате отверто висмівають ті англійські розрахунки, що числять на те, що Італія може стати у війні по боці Англії й Франції.

ПОПРАВЛЯЮТЬ ЕЛЕКТРИЧНІ ТЕРМОМЕТРИ

Американське Бюро Мір сповіщає значне поліпшення електричних приладів до мірення теплоти. Каже, що навіть якби американська виправа в околиці під південним бігуном стрінулася з температурою 95 ступнів понижче зера Фаренгайта, то й таку температуру нові термометри добре зноcтують.

РИБАКИ ЗАТОНУЛИ ЧЕРЕЗ БУРЮ

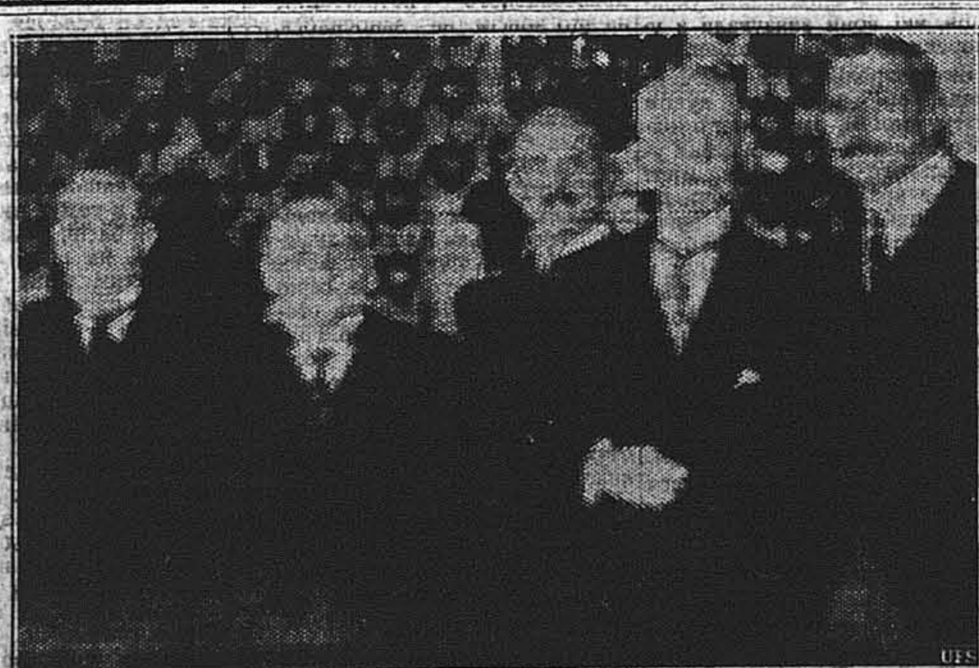
На озері Сенека згинули в суботу три рибаки, що вибралися на озеро ловити рибу. Хвилі перевернули їх човен недалеко від берега.

МОСКВА ЦЕНТРОМ, А НЕ БЕРЛІН

РИГА (Латвія). — Сталін таки осягнув те, чого не докінчив цар Петро І. Він відчинив Москві наново двері до Европи, що наступу на захід для здобуття пристаней, що не замерзають і до опанування скандинавських держав. Так тут толкують собі останні події й твердять, що Берлін програв, а виграла Москва, що стала тепер політичним центром Европи.

ФРАНЦУЗИ ЗАБРАЛИСЯ НА СВОЮ ТЕРИТОРІЮ

ПАРИЖ. — У самій Франції не розуміють, що є властиво з війною. Виявляється, що самі французькі частини забралися із занятих передше місць і подались на чисто французьку територію, до укріплень, обнятих лінією Мажіно. Кажуть, що німці зачали війну, то хай тепер наступають. Ситуація така, що війна треває вже 8 тижнів, а ще не вибухла на французькій землі ні одна німецька бомба. Як вибухають німецькі бомби, то тільки на англійській землі. Навіть не було ніякої перешкоди в транспорті англійських військ з Англії до Франції. Жовніри не мають нічого до роботи і беруться грати на фронті в футбол, або грають у шахи та читають книжки. Правда, стоять проти себе дві великанські армії, але є таке переконання, що ледви чи перед весною буде яка акція. Воєнні репортери не мають що робити, бо нема про що писати. Кожного дня є один і той самий воєнний комунікат: на фронті без змін, спокійно.

СКАНДИНАВСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ.

Радіова світлина, переслана радіом зо Стокгольму, столиці Швеції, що представляє наради начальників північних держав, котрі нараджувалися про спільні інтереси, як Росія зажадала від Фінляндії пїти слідами інших малих балтійських держав. На світлині з лівої сторони до правої: данський міністер Мунх, фінський президент Калліо, норвезький король Гакон, шведський король Густав і данський король Християн.

СОВЄТСЬКА ПРЕСА ПРО „ВИБОРИ" В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ Й БІЛОРУСІ

МОСКВА. — Американські кореспонденти доносять з Москви, що з того, що подає совєтська преса про події в Західній Україні й Білорусі, видно, що там поведено з боку совєтської влади дуже широку виборчу пропаґанду. Вона змагає головно до того, щоби перетягнути на большевицький бік найбідніших, себто в першу чергу безробітних. В Західній Біборусі виставлено кандидатами до Національного Зібрання 152 робітників, 638 селян і 112 осіб з кол інтеліґенції. Кандидатами є 788 чоловіків і 123 жінок. По національності є: 659 білорусів, 110 поляків, 80 жидів, 38 москалів і 34 особи інших національностей.

Безробітні у Львові.

Совєтська преса подає далі, що у Львові складено окрему комісію допомоги безробітним, якій приділено 50,000 рублів на негайні потреби. Безробітні виїжджають у дальші сторони Совєтської України. В часі, коли ліквідовано у Львові давню владу, було там 50,000 безробітних, з чого 14,000 вже знайшли роботу. Яких 1,000 безробітних уже виїхали зо Львова в глиб України. Преса заповідає, що яких 10,000 осіб буде переселених до донецького басейну, де знайдуть роботу як вуглекопи. Це будуть майже самі поляки. Таким чином, повідомляє урядова совєтська преса, Львів не знатиме в короткому часі, що це „безробіття".

ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД ПРОТИ ПЛЕБІСЦИТУ.

ПАРИЖ. — Ново складений польський уряд, що перебуває в Парижі, запротестував проти виборів, що їх переводять Совєти на забраних від Польщі західньо-українських і білоруських землях. Цей „плебісцит", каже польський протест, є незаконним, бо переводиться „всупереч міжнародним законам". В подібний спосіб польський уряд запротестував проти приділення Совєтами Литві міста Вильна й округи.

НЕ ЗРІКАЛИСЬ"!

ПАРИЖ. — Польський міністер заграничних справ, А. Залеський, заявляє, що йому дивно, як могли поляки в Америці припускати, щоб він, чи хто інший з польського уряду, міг зректися західньо-українських і білоруських земель, забраних Совєтами. Польський уряд, заявив Залеський, стоїть „непохитно на становищі неподільности Польщі".

150 ТИСЯЧ ПОЛЬСЬКИХ УТІКАЧІВ.

КАВНАС (Литва). — Мала Литва, вокрема виленська округа, завалена польськими втікачами, яких нараховують на 150,000. Так подає делеґат Американського Червоного Хреста, який є на місці. Число утікачів таке велике, бо вивтікало польське урядництво. Утікачі зачинають відчувати гостро холод і нужду.

НІМЦІ ХОЧУТЬ МАТИ ТІЛЬКИ „МАЛУ ПОЛЬЩУ".

БЕРЛІН. — Польща готова стати дійсною Малопольскою, колиб здійснилися пляни Німеччини. Згідно з ними Польща як держава, очевидно під німецьким протекторатом, булаб іще менша територією ніж та Польща, що була під Росією до 1914 року. Німці годяться залишити Польщі її „святі міста", себто Краків, де спочивають мощі польських королів і великих мужів, включно з Пілсудським, а також Ченстохову, відому зо свого чудотворного образу Божої Матери. У складі тої Малої Польщі буде ще знаходитись і „жидівська держава". Буде вона побудована в Люблинщині, на землі між Сяном і Вислою. Туди хочуть німці стягнути всіх жидів з території, що є під їхньою владою. А що вони старються до цього серіозно, видно по тім, що вже вислано з Відня перший транспорт жидів, що має бути приміщений у згаданій території.

ВИСЕЛЮЮТЬ ПОЛЯКІВ З ҐДИНІ.

БЕРЛІН. — Побудовану великими польськими зусиллями польську пристань Ґдиню перемінено на Ґотенгафен. Буде вона, згідно з німецькою постановою, чисто німецьким містом. Усіх поляків, а має їх тут бути до 80,000, виселять до „Малої Польщі". Виселеним не заплатить Німеччина ніякого відшкодування. Це має заплатити Мала Польща.

СОВЄТСЬКЕ ПОГОТІВЛЯ НА ЧОРНОМУ МОРІ.

БУКАРЕШТ. — Румунія пильно стежить за дальшими дипломатичними і воєнними кроками Совєтів. Виявляється, що по тім, як розбились совєтсько-турецькі переговори, видно на Чорному морі більшу активність з боку совєтської фльоти. Побільшено число воєнних кораблів в Одесі. Румунія таки далі побоюється, що Совєти зажадають звороту Басарабії, щоб стати твердшою ногою на побережі Чорного моря.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

"РОСІЯ" І "МОСКВА"

Завдяки величезним жертвам українського народу на рідних землях і праці тих, що опинились поза межами України, добились українці до того, що українська справа й українське імя здобули собі в світі право громадянства. Принаймні так є, коли говорити про світову пресу. Зокрема, коли говорити за останні часи і про американську пресу.

Маючи це на увазі, треба би припускати, що тепер справа зміниться на ще краще, бо Україна обєднала біля себе більше своєї землі й більше число своїх людей. Адже сталася велика історична подія: Львів зійщовся з Києвом! А коли ось таким чином у самій середині Европи є тепер українська держава з 40 міліонами українського люду, то світові, а тимсамим і американські ґазети повинніб очевидно писати про таку державу принаймні стільки, скільки пишуть про події в якихсь маленьких державах, що мають по три чи чотири міліони мешканців. Це булоб наскрізь нормальним явищем. Та тільки тоді, якби Україна була хоч трохи вільною, а влада в Києві чи Львові українською, та якщоб життя в Україні плило українським руслом. Але, на жаль, так не є.

Мабуть і сліпий добачує, що як Москва захопила західньо-українські землі, то світ зістав відтятий від цеї землі як української. Відтяті зістали навіть ті, що походять із тої землі. І так буде далі. Значить, що і ми в Америці будемо в такому положенні, що зможемо дізнатися скорше правду про те, що діється в Африці, ніж про те, що є на українських землях. Буде те саме, що було досі з Великою Україною під Советами. Бо пригадаймо собі: скільки ми вичитали в американських ґазетах за останніх 19 років про життя в Україні під Советами, чи в її столиці Києві? Чи не виглядало воно досі так, якби в Україні не було живих, думаючих і творчих людей? Бож усі новини з Советів пахли тільки Москвою і Росією. А України якби там не було. І тепер не приходить ніщо з Києва чи Львова. А все — з Москви. Згідно з тим „курсом" уже і на мапах, що їх бачимо в ґазетах, подають знову тільки „Росія". Отже є те саме, що було, у меншій мірі, з західньо-українськими землями під Польщею. За них говорила — Варшава, яка збувала мовчанкою українське життя в такий самий спосіб, як збуває Москва життя українського народу під Советами. В Польщі українська справа була внутрішньою справою Варшави, а в Советах є вона внутрішньою справою Москви. Як в одному так і в другому випадку зводилось до цього, щоб здушити самостійне українське життя та відзвичаїти світ від України, про яку він щойно почув і якої змагання він зачав розуміти.

Ось тому так важно, щоб усі ті, що є з української крови, а є поза межами України, оте положення добре розуміли і не давали себе нічому і нікому баламутити та зводити з одиноко правильного українського шляху: боротьби за повну незалежність України.

СИЛА ІДЕЇ

За останніх 20 років українська національно-державна ідея зазнавала менти великого триюмфу своєї перемоги й менти, в яких доконувано важних ударів. З попередньої світової війни українська державна ідея виходила переможньою, хоч більшість українців до такого великого діла, як будування своєї власної держави, ані національно, ані технічно не була належно підготована. Авсеж таки ота національна ідея заманіфестувала себе великими ділами й великими жертвами в обороні цієї ідеї й доконаних національних діл.

Від трагічного бою під Полтавою проминали вже століття бездільно для України. Загнана в підземелля українська національна ідея, видобулася знбву на поверхню щойно на кінці минулого сторіччя, алеж який величезний успіх серед українських народніх мас зробила вона за той короткий час! Зсилою й швидкістю лявіни котилась вона по всіх просторах України, по цілому світі, всюди там, де тільки жили українці. І вже на передодні світової війни вона набрала такої великої сили, була таким великим пострахом для тюрми народів, що Росія рішилася для знищення ґрунту, на якому цвіла сяк-так свобідна наша національна ідея, виступити в світову війну, щоб загарбати Галичину й там своєю брутальною силою розчавити не тільки цю ідею, але змести з лиця землі все те, що українське національне. Московська армія окупувала була східню Галичину, Буковину й Закарпаття. Більше цього, Росія в договорі з 1915. р. добилась була того, щоб ці землі були включені до Росії, як воєнна добича. А проте, як дальше пішли події, цілком протилежно московським бажанням. Той велит, що грозив знищенням нашої національної ідеї, сам опинився в смертніх судорогах, сам почав розпадатися на чисельні частини.

Україна проголосила свою самостійність, а далі й соборність своїх земель. Три важкі роки безупинно йшла затяжна боротьба між Україною й Московщиною. Український нарід вірив у свою перемогу, боровся чесно й героїчно. Але хвилеву перемогу осягнула Московщина, не завдяки своїй збройній силі, а завзятим темним силам, проти яких у той час український нарід не вмів боротися. Україна стала розшарпаною на чотири частини й думали всі, що тим убито її раз назавжди, що зліквідовано навсе українську національну ідею. Сновано чортівські пляни про винищування українського народу, про постійне витискування його з його прадідівської землі. А проте, поневолений, розшматований, обеззброєний нарід не дав себе перемогти. Навпаки, національна ідея, посилена великими жертвами крови й майна, стала такою „чарівною", „хорошою" для українських народніх мас, як ніколи передтим.

Родилося й виростало нове українське покоління, яке не потребувало вже переходити всі оті етапи: ношення вишиваних сорочок, співання національних пісень, творення національно-просвітніх гуртків, тайних шепотінь про боротьбу за рідну мову, організування з культурною та безбожницькою програмою передвоєнних „Січей". Ні! Те нове покоління стало відразу на шлях боротьби за відновлення Української Держави. Воно включилось повністю в наші національні ряди, ворожими силами пороріджені. Воно, як молоде покоління, надало нашій національній боротьбі більшої рішучости, безмежної завзятости. Воно гинуло на шибеницях, по Сибірах, у таборах відокремлення. Його дух завзяття переносився на ввесь український нарід, який, хоч у неволі мучився, терпів, то своїх позицій не здавав, свого ідеалу не зраджував.

І знову Москва, як перед 25-ти роками, стала затривоженою. Знову рішилась вона піти, хочби війною, на знищення цього українського національного ідеалу. Москва захопила нині наш Піємонт, захопила ту частину української території, на якій впродовж останніх 100 років всі свідомі українці зносили свої цеголки для будування українського національного храму. Захопила ту частину нашої території, яка була репрезентантом перед цілим світом наших непохитних змагань до повної свободи, до своєї незалежної держави.

Деякі із чужинних журналістів поривалися писати в останніх днях, що „українська мрія про відновлення Української Держави із ваняттям Західніх Українських Земель Московщиною вже похована". Ба ні, не похована вона! Сили цієї нашої національної ідеї нікому не зламати. Народ, що „перебув татарське лихоліття й панщини ярмо тверде"; народ, „якого дітей нераз тьматьменна пропадала"; народ, що впродовж свого життя в Европі вже не одноразово „знімався мов той фенікс"; народ, що своїми власними силами творив велику імперію; народ, що своїми власними силами нищив ворожі імперії; народ, який ані на хвилину не зрікся своєї свободи, не промінював за марні забаганки свого ідеалу; народ, який завжди готовий до боротьби з цілим світом за оборону своєї волі, — такий народ ніколи не пропаде. Бо в нинішню добу — це не народ мрійників, це не народ галушок і гопаків, а народ цей, це 45 міліонів велетнів, що гартувалися впродовж цілої своєї історії в важких і безнастанних боях. І цих 45 міліонів велетнів, для яких найдорожчим у світі є національна воля, мусить перемогти. Боротьба наша не вчора започаткована й напевно завтра не покінчиться, але ми певні, що перемога наша. Бо наша ідея є сильніша за зброю наших ворогів. Переможцями будуть ті, що будуть вірними цій ідеї. Найближчий час покаже, чи той ворог, що рішився знищити нашу національну ідею, не опиниться знову в смертельних судорогах, як перед 20-ти роками. Український народ миру не ваключає аж до часу своєї повної перемоги, до часу відновлення своєї самостійности.

Памятаймо: хто триюмфує на початку війни, той часто програє останній бій. А ця нова війна щойно розпочалася. Кінець її буде напевно триюмфом також українського народу. Тому ми з неменшим завзяттям наших славних попередників доби Хмельницького кажемо: „Не тішся враже!" Не твоя, а наша перемога буде! Сила нашої ідеї переможе!

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Т. Т., Фреквил, Па. — Висилайте тільки короткі запити про родину чи знайомих через Американський Червоний Хрест.

ВЕРХ ВВІЧЛИВОСТИ.

Кажуть, що китайців вже змаленьку вчать бути ввічливими, навіть супроти противника. Кажуть, що навіть коли молодий автор зашле свій твір до китайської видавничої спілки, і спілка відсилає його назад авторові, як непридатний до друку, то видавець каже: „Відсилаємо вам цей твір, бо він так добре написаний, що вже ніхто з вами не міг би зрівнятися і написати ліпшої книжки. Ваш твір задобрий, щоб його можна надрукувати. Тисячу разів вас перепрошуємо".

ОСНОВА ДЕМОКРАТІЇ

(Написав: **Монсіньор Джан А. Раєн**).

(**Заввага:** Монсіньор Раєн це довголітній професор католицького університету у Вашингтоні і директор департаменту соціяльної акції при краєвій католицькій добродійній раді. Монс. Раєн також написав багато книжок про церковні і суспільні справи. Його стаття це дванацята з черги статтей про демократію, які пишуть для Чужомовного Інформаційного Бюра визначні роджені тут і за кордоном американці. За висловлені думки відповідають самі автори статтей).

Головна засада демократії є та, що народ править собою. Вона противиться тому, щоб керма держави знаходилася в руках одної людини, кліки, або щоб державою управляла одна кляса суспільства. Демократія цілком виключає політичну систему монархії, фашизму, комунізму й диктаторства взагалі. Вона опирається на складеній народом політичній конституції, на основі якої народ сам вибирає державних урядників на те, щоб сповняли його збірну волю.

Мало того. Демократія має багато більше значіння. Ми нераз бачимо, як на основі демократичних привілеїв багато суспільних ґруп домагаються того, щоб важними справами, від яких залежить їх життя, не заправляла одна впливова людина, або випадково панівна ґрупа людей. В області індустріяльних взаємин демократія дає робітникам право вибирати своїх представників на переговори з працедавцями в справах взаємних відносин. Це право може і повинно поширитися до того, щоб робітники були співвласниками.

Не треба забувати, що демократичні засади самоуправи і самовирішальности вимагають, щоб одиниці і ґрупи вирішали свої окремі справи так, щоб вони виходили в користь цілої суспільности. Звичайно буває так, що кожна нормальна людина ліпше і краще сама вирішує свої справи, ніж це може для неї вробити хтось інший. Демократія дає кожному нагоду окремо працювати і розвивати свої особисті здібності для добра цілого народу.

Демократія вимагає від кожного члена суспільности визнавати рівне право для всіх людей. Доля одної людини повинна залежати від долі другої. Правдивий демократ все уважає на те, щоб у політичнім і господарськім житті його інтереси не йшли в розріз з інтересами його сусідів. Він шанує релігійні переконання інших людей і знає, що його права є обмежені правами його співгромадян, котрі завше повинні бути трактовані не як знаряддя, але як люди. Одним словом, демократія визнає засади рівности для всіх людей, бо всі вони є сотворені на подобу божу.

ФЛІС.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Микола Голубець.

За Український Львів

(Епізоди боротьби XIII.—XVIII. в.).

(5)

Правда, коли „старші руської нації" у Львові — Васько Тимович і Хома Бабич, покликуючися на свободи українців „литовських", домагалися в короля таких же свобід для українців Львова і галицької волости, то король не тільки що признав слушність українським домаганням, але видав у користь львівських українців привілей (20. травня 1572), в якому м. і. було сказано, що львівські українці православної віри мають право до всіх почестей і гідностей у місті, якими користуються латинники, що як останні можуть усім торгувати, мати доми в місті, та що на випадок гноблення українців і їхнього духовенства з боку львівського маґістрату чи старости винуваті заплатять 20,000 злотих кари.

На жаль, королівський привілей так і остався свистком записаного перґамену, а львівські українці небаром таки мали нагоду переконатися, що „не все те правда, про що в книгах пишуть".

Коли львівські українці, спираючись на королівський привілей, винесли підчас ярмарку 1575 р. свої товари на базар, то поляки не то, що порозбивали й розграбили їхні крамниці, але одного з українських купців, Дмитра Красовського, який посмів пригадати грабіжникам розпорядок короля, арештували і покарали ґривною. Хай, мовляв, знають кляті шизматики, що „король далеко, Бог високо", а ми... тут...

Не помогла українцям і скарга до короля, що, будучи у Львові в 1578 р., не тільки не станув в обороні своєї гідности, але, йдучи назустріч вимогам тогочасних „вшехполяків", привернув силу давнім обмеженням. Осталося по старому, але хоч не було розбіжности поміж „волею" короля і самоволею львівського маґістрату...

Коли серед львівських дрібних купців і ремісників почався рух проти самовладного маґістрату, проводирі руху втягли до акції українців, коли одначе справа повелась і для контролі над маґістратом утворено інституцію „Сорока мужа (1579), то в її лоні знайшлося місце ледви для двох українців — якогось Леська й о. Хоми Бабича, що, будучи священиком, займався купецтвом. У тій же самій мірі не справдилися сподівання українців, які вони звязували з утворенням нової установи.

Як центральна так і місцева влада, обі перепоєні духом нетерпимости, змагали до одного ідеалу — до знищення українського живла як у місті так і в краю і змагаючи до того, щоб для одної як і для другої сторони всі засоби були добрі: ріжниця тільки була в тактиці. Коли центральна влада, для переведення свого пляну вживала часом рукавичок, то місцева духовна чи світська влада робила це з безоглядністю й безсоромністю, на яку її було тільки стати. Нагода до нового походу проти українців трапилася в 1582 р. при заведенні нового, т. зв. григоріянського календаря.

Справа, сама собою, невинна і чисто науково - практична, послужила на львівському ґрунті притокою до нового насильства. Декретом з дня 20. вересня 1583 р. наказав король Баторій православним вірменам і українцям приняти григоріянський календар і святкувати свята разом з латинниками. Українці зрозуміли, що під покришкою календарської новинки криється змагання затерти ріжницю поміж воюючими обрядами, вкупі з тим і націями. А що на таку зміну треба було згоди православного патріярхату, на що зовсім не заносилося, то українці рішили всією силою опертися королівському розпорядженню. Утвердило їх у постанові ще й послання патріярха Єремії І., що, взиваючи до збереження традиції, кликав не відступати від батьківських, Богом даних, заповітів. Того тільки й ждали львівські „вшехполяки". В навечеря Різдва Христового, в середу, 24. грудня 1583 р. за старим ст., а 8. січня 1584 р. григоріянським календарем, коли по православних церквах Львова почалась вечірня, зорґанізував львівський арцибіскуп Ян Соліковскі оружний напад на українські церкви. Переведенням наскоку зайнявся брат арцибіскупа, Войтек Соліковскі, що з узброєною львівською батярнею вломився до церков: Успенської, св. Миколаївської і св.-Юрської, розігнав вірних, відриваючи духовників від престолів, а церкви позамикав і запечатав.

Обурене населення українського Львова не злякалося арцибіскупа - варвара, але, зібравшися по розгромі, позривало біскупські печатки й битком виповнило всі львівські церкви. Це довело напасників до такої люти, що вулиці довкола церков стали тереном правдивої війни. На щастя, приїхав до Львова неприсутній підчас нападу владика Ґедеон Балабан, а, успокоївши маси, вніс низку протестацій до городського суду.

Митрополитом був тоді Онисим Дівочка, до якого вислали обурені українці повне докорів і слушних замітів письмо: „За вашого пастирства — читаємо в тому письмі — ми пригноблені, плачемо і скитаємося, як вівці без пастиря, міжтим ваша милость, будучи до цього обовязана, не вважаєш за відповідне в таких великих і насильних кривдах виявити свою дбайливість і силу так, що таких нещасть перше ніколи не бувало, а більших вже бути не може, як ті: обезчещення святостей, замикання св. Тайн, опечатування церков, заборона дзвонення, випроваджування від престола з церков добрих священиків, мов яких злочинців, шарпаючи, в брудних тюрмах їх саджаючи, а мирським людям у церквах битих молитов забороняючи і виганяючи: такі насильства не діються і під поганськими царями, як це діється за пастирства вашої милости"...

Почався процес між владикою Балабаном і арцибіскупом Соліковским, але при безсильности православного митрополита та при очевидній сторонничості польської влади це варварське святотацтво заілого арцибіскупа не привело на його голову ані кари, ані навіть нагани. Сповнивши свою „патріотичну" місію, арцибіскуп вселаскаво помирився з владикою й обіцяв не влаштовувати вже більше таких бешкетів. А діялося це в державі, яка радо називала себе „пшедмужем" християнства, правовости й европейської культури.

Безпимірний напір з боку всевладних поляків переконав кінець -кінців львівських українців, що одиноке їх спасення в залізній орґанізації. Рамами, в які могла влитися нова орґанізаційна акція, були братства, що з давен давніх існували при більшості церков як у місті, так і на обидвох львівських передмістях. Самозрозуміло, що перша скрипка в тій акції припала братству при міській Успенській церкві й воно то обняло провід над братствами передмість. Установи, яких завданням була служба для церкви й праця для добра ближніх, дуже легко могли перемінитися в національно - політичні орґанізації там, де віра батьків була однозначною з батьківською національністю. Про Успенське братство в місті збереглися відомости з давен давніх (1439), але щойно в 1585 році довелося йому виплисти на ширшу воду, при чому „старші" братсва сталися поневолі „старшими" української нації. В згаданому році приїхав до Львова антіохійський патріярх Йоаким, на якого долю припала основна реформа братства, згідно з новими завданнями, які ждали нашу установу в боротьбі з надвигаючою унією, що була тільки маскою польонізації.

(Далі буде).

СТЕРЕЖЕ КАНАЛУ.

Ґенерал - майор американської армії, Денійел Вен Вургис, став командантом військ, що боронять Панамського Каналу.

НА РІЖНІ ТЕМИ

НА НИХ ЧЕРГА.

Як казав у мадярськім соймі мадярськай міністер військових справ, у Мадярщині є тепер 38,000 польських утікачів, у тому числі 5,000 польських офіцирів.

Були колись часи, коли польський уряд домагався від мадярського уряду, щоб не терпів на мадярській території українських утікачів з Польщі.

Нині поляки покушали того самого хліба.

МАЮТЬ, ЧОГО ХОТІЛИ.

Як відомо, Мадярщина, займаючи Карпатську Україну, говорила про потребу мати спільну границю з Польщею.

Нині спільна границя Мадярщини з Польщею перемінилася на спільну границю Мадярщини з советською Росією.

Якби Мадярщина не заняла була Карпатської України, то хто знає, чи малаб вона нині спільну границю з Росією. Навіть якби за Карпатами була західня українська держава, то й вона не була би для Мадярщини такою небезпекою, якою нині є Росія.

НЕ ТРЕБА БУЛО АЖ НАЩІПЛЮВАТИ.

Для противаги українському рухові Мадярщини нащіплювано насильствами й крутарством москвофільство.

Нині не само москвофільство, але ціла Москва станула в Карпатах.

Мадярщина добре знає з історії, що значить Москва в Карпатах. Зрештою й без історії звісно, що з гори самі ноги просяться йти в долину.

РЕПАТРІЯЦІЯ НІМЦІВ З УКРАЇНИ.

Росія дозволила німцям у західній Україні вертатися до Німеччини.

Так каже донесення з „поінформованих джерел" у Берліні. Додається до цього, що перша група репатріованих німців вибереться з Волині.

Коли німці з Волині хочуть вертатись у Німеччину, то це знак, що вони себе ще почувають німцями. Це замітна суспільна поява, бо німці в Україні жили від багатьох поколінь; та вони не зукраїнщилися, хоча німці в Америці легко американщаться. Причиною явища не важко знайти: німці дивляться на американців як на щось вище, а на українців як на щось нижче.

ВИЩІ Й НИЖЧІ НАРОДИ.

Цей погляд про нижчість словян це одна з основних думок німецького націоналістичного соціялістичного світогляду. Є він різко виложений у підручнику для Гітлерівської Молоді, що його видано по німецьки в 1937. році, а перекладено англійською мовою в 1939. році й видано під заголовком "Nazi primer".

„Що відріжняє нордійську расу від усіх інших?" — говориться у цьому підручнику. „Є вона незвичайно обдарена умово. Вона відзначається правдомовністю й енергією. Люди нордійської раси відзначаються великою силою розуму. Вони є мовчаливі й уважні. Вони відразу зрозуміють, що говорити занадто голосно це не достойно. Вони є витривалі й держаться цілі, котру собі поклали осягнути. Вони проявляють енергію не лиш у війні, але й у техніці й науковім розсліді. Вони вже з природи надаються до проводу".

Описуючи потім інші раси, яких люди є в Німеччині, цей підручник постійно підчеркує нижчість кожної раси від нордійської.

ОДНАКОВІ?

Доносять з Москви, що большевицький уряд зарядив спеціяльну нагінку за польськими шпигунами й провокаторами, що вкручуються в ріжні большевицькі встанови на ново окупованих землях України й Білої Руси.

Доносять з Дітройту, що автомобільний фабрикант Генрі Форд не пускає російських інжинірів студіювати американські фабричні методи в його фабриках, бо, мовляв, ці інжинири звязані з комуністами й шпигують за тайними плянами фабрик.

РУССКІ?

Появилася в американських газетах вістка, що московські студенти дають у Ню Йорку баль.

Подали й список балевого комітету, а в ньому попри німецькі імена є чисто лемківські...

Можна собі представити, який гордий себе почуває лемко, коли його німці признають за москаля... Чи гордий німець, що його лемко має за русского?

ПОТАКАЙЛИ.

Каже Невіл Гендерсон, бувший амбасадор Англії в Німеччині, що Гітлер оточився мізерними людьми, які ніколи не противляться його словам, які все йому потакують.

Такі люди називаються в англійській мові: ес мен. Українці називають їх потакайлами, від слова потакувати, себто: все казати „так".

У деяких людей потакування вважається малощо не вершком розуму. Гендерсона потакування потакайла деморалізує потакайла й того, якому потакують.

Ріжниця між диктаторськими й недиктаторськими ввичками.

ҐЕНІЙ, ЧИ ПОТАКАЙЛО?

Між потакайлами, котрими оточився Гітлер, визначне місце займає фон Рібентроп, нацистичний міністер заграничних справ.

Цього німецького дипльомата звичайно за умову мізероту не вважали. Звичайно його величали талантом, малощо не ґенієм. Наперед за зорганізування антикомінтерського союзу з Німеччини, Італії і Японії, потім за зліплення союзу Німеччини з Росією.

Цікаво, який буде остаточний осуд історії про цього чоловіка.

ГОТОВІ ВДОВОЛИТИ.

Закликає кацапський „Свет" з Вилкс Баре, Па., большевицький уряд, щоб не розстрілював кацапських попів.

Каже „Свет" большевикам, що вони повинні памятати, що ворогами русского народу є властиво українці. Себто, большевики повинні їх розстріляти.

Хто знає, чи не дібеться „Свет" свого...

СПРАВА СМАКУ.

Писали „Ізвестія" в Москві, що справа ненависти або любови до націзму це справа смаку.

Себто, одні люди його люблять, інші не люблять, і на це нічого не порадиш. Як це говорять українські приповідки: На милування нема силування. Один любить попа, інший попадю, а ще інший попову дочку. Не те красне, що красне, а те, що кому подобається.

Колиж так, то пощо людей раз розстрілювати за те, що вони люблять націзм, а потім знову за те, що вони його не люблять? Невже люди станують любити борщ, як їм дати в мисці борщу, а до голови приложити рушницю?

ВИСТАРЧИТЬ?

Доносять з Франції, що бувший польський амбасадор у Берліні пішов служити простим жовніром у польськім леґіоні. Виходилоб, що цей дипльомат воєнної штуки не знав.

Додають ці самі донесення, що він одного дня оженився зо своєю нареченою, а на другий день пішов до війни.

Невжеж один день подружжя вистарчає, щоби приготовити чоловіка на війну?

АВТОНОМІЯ ХОРВАТІВ

Американські часописи доносять про нові заворушення в Хорватії. Хорвати далі вбивають сербських жандармів і тих, що є з хорватської крови, але угодовцями. Відомий хорватський провідник, д-р В. Мачек, що недавно довів до наладнання сербсько-хорватських взаємин, взиває тепер хорватів до поміркування і залишення революційних способів боротьби. Та видно, що між хорватами є далі такі, що не мають довіря до сербів, що стоять на тому становищі, що вони вже не один раз діставали автономію, але на папері. І думають, що як нічого не мали з давніх обіцянок, так і не матимуть дійсної користи і з нової автономії. Д-р Мачек остерігає тепер хорватів, щоб не перебрали міри і не загирили доброї нагоди добути для себе права.

У звязку з тим передаємо коротку історію Хорватії (за Львом Сенишином), щоб краще розуміти підложжя теперішньої хорватської боротьби.

На землі, що їх тепер замешкують хорвати, прийшли вони коло 640 р. по Христі. Вони теж накинули країні назву — Хорватія.

IX. столітті Хорватія, поділена на пару князівств, підпадає під зверхність то франконську то візантійську. В X. столітті Хорватія скріплюється й поширює навіть своє панування на Слявонію й сербські племена в Дальматії. Для забезпеки перед Візантією наближується до Риму й приймає звідтам латинську культуру й обряд. XI. вік приносить хорватській державі великий розцвіт і силу. Зокрема за Петра Кресимира, що панував від 1058—1073 р. Хорватія обєднує всі свої сили й творить направду сильну й незалежну державу. В 1076 р. папа Григорій VII. надає хорватським суверенам **королівський титул.** Є це не аби який осяг. На жаль, вже з кінцем того століття (1091 р.) вимирає хорватський королівський рід, а сама Хорватія дістається під зверхність **угорських королів.** Так скінчився не довгий і єдиний період хорватської незалежної держави.

Під мадярськими королями хорвати дістають **першу** в своїй історії **автономію.** Суть її в тому, що хорвати мають своїх власних **банів** (по мадярськи князі), яких затверджують угорські королі.

Від половини XV. ст. починають на Хорватію нападати турки. Це кінчиться тим, що впродовж XVI. ст. майже ціла Хорватія підпадає під турецьке панування. Очевидно під турками хорвати не мали й тієї „автономії", що її мали під Мадярщиною. Цей стан триває до 1699 р., коли то австрійський цісар заключив договір у Карловицях. Карловицький договір був тим для хорватів, чим для українців був андрусівський договір. Силою цього договору Хорватію поділили на дві частини: північну та південну. Північну частину прилучено до опанованої Габсбурґами Мадярщини, — а південну до турецької Б о с н и. Розірвана на частини хорватська земля переходить ріжні перипетії і стає обєктом торгів посторонніх чинників аж до 1814 року, коли то провалилася в Европі наполеонівська система. Щойно в тому році обєднане королівство Хорватії й Слявонії входить, як коронний край, у склад мадярського королівства й дістає там знову... автономію, **другу** з черги в своїй історії.

Автономія ця, що поруч мадярських банів дала хорватам це й краєвий сойм, не вдоволила хорватів. У відповідь на мадяризаційні намагання Будапешту пробуджується південно-словянський національний рух, що в літературі виступає під назвою **іліризм.** А коли в роках 1848—49 цісар станув до боротьби проти мадярської революції, хорвати й серби під проводом Елячіча боролися по стороні Австрії. В нагороду за це австрійський уряд пішов назустріч хорватським домаганням і конституційним законом з 1849 р. відібрав від Мадярщини Хорватію й Слявонію, а обєднавши її з хорватським Поморям включно з ...юмом — прилучено як коронний край до австрійської корони. Цей стан тривав аж до 1867 р., коли то шляхом угоди між Віднем і Будапештом Хорватія вернулася назад до мадярської корони. При Австрії залишилася тільки Дальматія. В 1868 році хорвати заключили з мадярами умову, в висліді якої одержали знову (вже **третю** з черги під Мадярщиною!) автономію. Дістали свій сойм, урядову хорватську мову й окремого бана. Спільні були справи військові, торговельні й скарбові. Для обговорювання тих справ у мадярському соймі засідало 40 хорватських послів, а в сенаті 3 сенатори. Однак аж 55% краєвих доходів треба було відпроваджувати до Будапешту. Кінець XIX. століття зазначується загостренням змагань самостійницького хорватського руху з мадярським централізмом. Хорвати хочуть творити незалежну південно-славянську державу в рамцях габсбурзької монархії. Автономія їх не вдоволяє. Рівночасно поширюється між хорватами великосербська пропаґанда.

В хвилині вибуху світової війни 1914 р. хорвати стояли по стороні центральних держав. Та вже в 1915 р. твориться на еміграції сербсько-хорватський комітет, який поставив собі за завдання створити південно-словянську незалежну державу По розпаді Австрії скликано 5. жовтня 1918 р. Національну Раду сербів, хорватів і словінців, а 29. жовтня краєвий хорватський сойм узнав правно-державний звязок Хорватії з Австрією за розвязаний; 24. листопаду Національна Рада південних словян б. Австро-Угорщини рішила разом зо сербами створити незалежну південно-словянську державу. 1. грудня 1918 р. проголошено святочно створення королівства сербів, хорватів і словінців — С. Х. С. — під пануванням династії Караджорджевичів.

Так то корвати по 800 літах неволі й ріжних „автономічних" благодатей увійшли **добровільно до спільної** держави в сербами й словінцями в надії, що врешті заживуть свобідним життям. Та була це омана.

*

Провід нової держави взяв у свої руки Пасіч, расовий представник старо-сербських радикалів. З місця почав він вести централістичну політику в дусі великосербських інтересів.

У відповідь на політику Пасіча формується протисербська опозиція: босняцьких магомедан під проводом Спаго, словінських клерикалів під проводом Корошеця й **хорватської селянської партії під проводом Радіча.** Це остання уявляла собою велику силу й голосно було про неї в цілій Европі. Поруч республиканських симпатій партія Радіча мала теж, здається, звязки з советським посольством у Відні (про це говорить теж у своїх споминах Беседовський), а тимсамим звязок з комуністичним Інтернаціоналом, який хотів використати її до комуністичної революції на Балкані.

В 1924 році Пасіч розвязав партію Радіча, а його самого арештував. По великій перемозі хорватів у виборах до скупштини в 1925 р. доходить між сербами й хорватами до „угоди", а Радіч входить навіть до уряду. Але медові місяці „угоди" довго не тривали: вже в 1926 році Радіч уступає з уряду, а в липні 1928 р., підчас великої бучі в скупштині, паде жертвою атентату. Загострення відносин між сербами й хорватами доходить до країніх меж. Замісць ці відносини якось знормалізувати, король Олександер робить державний переворот: розвязує скупштину, змінює назву держави з „королівства С, Х. С." на „Югославію", заводить новий адміністраційний поділ на банати і впроваджує військову диктатуру. Рівнобіжно з цим іде гнет хорватів, словінців і магомедан. Хорвати у відповідь загострюють визвольну боротьбу: у леґальній формі під проводом д-ра Мачека й у підпіллі під проводом д-ра Анте Павеліча, який орґанізує конспіративно-терористичну орґаніяцію „Усташі".

31. січня 1933 року арештують д-ра Мачека за те, що підписав одну відозву до хорватського народу й засуджують його на 3 роки тюрми. В тюрмах опиняються тисячі хорватських патріотів.

9. жовтня 1934 р. „Усташі" Анте Павеліча, на спілку з македонськими терористами роблять атентат на короля Олександра в Марсеї. Македонець Млядо Георґієв Черноземський вбиває короля й міністра закордонних справ Франції — Барту.

У Югославії кипить. На денному порядку бійки й стрілянина між сербами й хорватами.

Міжтим відповідальні сербські кола зясовують собі щораз більше, що протихорватський курс треба трохи злагіднити — зновуж хорвати опинилися під таким тиском, що на місце федерації чи широкої автономії висуваються далеко скромніші вимоги:

1) Реорганізації законодавства;

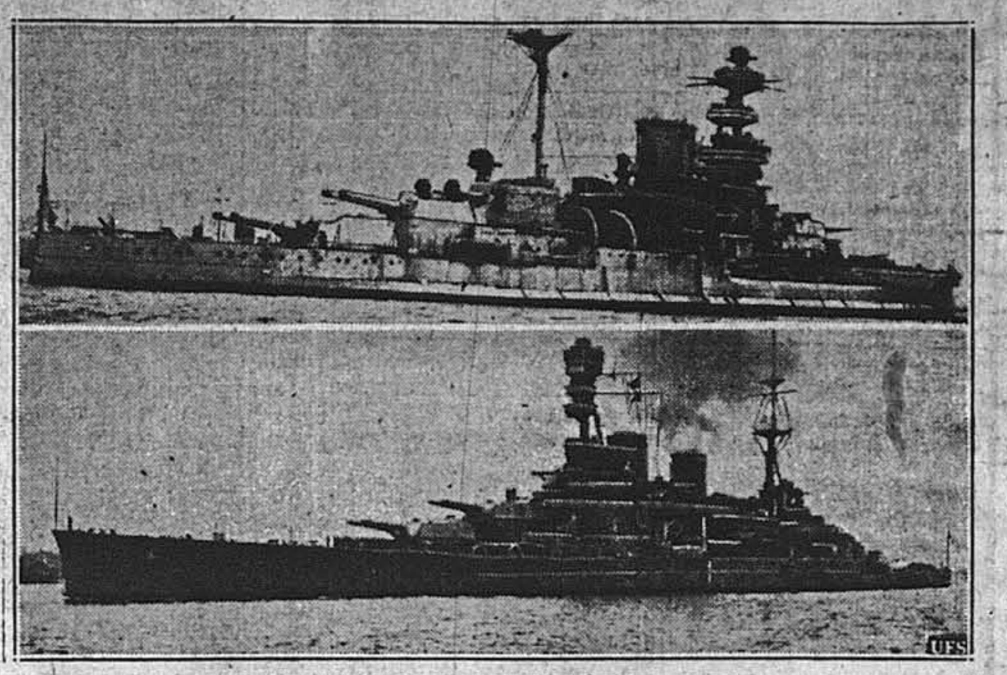
2) Злагіднення приписів про збори й товариства;

3) Припинення діяльности надзвичайного трибуналу охорони держави;

4) Амнестії для д-ра Мачека й політичних вязнів.

В грудні 1934 р. реґент Павло амнестіонує д-ра Мачека й від цієї пори настрої починають опадати. Починаються переговори в Білгороді, переплітані пацифікацією... у Хорватії; так проходить пару літ аж до 1938 р. Сумний приклад панівного народу чехів робить на сербів враження: вони мякнуть і починають з д-ром Мачеком переговори. Хорвати дістають автономію.

WITH EUROPEAN POWERS—AT SEA

ЕВРОПЕЙСЬКІ МОРСЬКІ ПОТУГИ НА МОРЮ.

Нагорі англійський воєнний корабель „Малая", що патролює на Середземному морю. Надолі воєнний корабель „Ріполс", один з найважніших кораблів британської фльоти, як кажуть німці, був недавно ушкоджений у тому самому бою, в котрім затоплено корабель „Ройел Овк".

ЩО РОБИВ ЧОЛОВІК, ЩО ДОЖИВ ДО 80 РОКІВ ЖИТТЯ.

Канікулярні статистики обчислили, що чоловік, який дожив до 80 року, присвятив у своюому житті 27 років на спання, 21 р. і 3 місяці на працю, 18 і пів днів на вязання краваток, 54 днів, 20 годин і 7 хвилин на миття, 100 днів, 2 години, 26 хвилин на їдження, 130 днів, 17 годин і 36 хвилин на читання, в першу чергу часописів та ілюстрованих періодиків, 12 днів, 19 годин і 16 хв. на курення папіросок, 48 днів 17 годин і 3 хв. на чищення зубів, 7 місяців 18 днів 2 години і 35 хвилин на голення, 4 дні, 2 години і 26 хвилин на позіхання, 25 років 354 днів і 38 хвилин на інші заняття, а тільки 1 (один) день, 1 годину і 3 хвилини на сміх... Направду, сумне життя людини.

КІНЬ УБИВ ДИТИНУ.

В Тулиголовах, рудецького пов., кінь господаря Матія Попа так сильно вдарив копитом у голову 2-літню Катерину Мацик, що вона згинула на місці.

ПОМІДОРИ „ЗАНЮХУЮТЬ" ҐАЗ.

Помідорова ростина така вразлива, що від найменшої домішки отруйного ґазу в повітрі починає вянути. Тому помідорву ростину можна вживати і за ґазомір. Вже були й такі люди, що радили мати помідорові ростини по копальнях вугілля, щоб слідити — чи нема там отруйного ґазу. Кажуть учені, що помідорові ростини двісті разів вразливіші від людського носа.

ПОВІЛЬНІ И ПРУДКІ ЛЮДИ.

Дуже прудких та амбітних осіб знайдемо найбільше серед дрібного росту людей. Високого росту люди більш повільні та розважні. Кажуть психольоґи, що коли людина дрібна тілом, то вона хоче стати замітною ділами. А коли людина велика ростом, то замітна своїм ростом і не дуже то думає, щоб аж своїми ділами надто визначатись. Але треба памятати, що траплються люди повільні між малими, і жваві між високими.

ВІННІПЕҐ

(Як місто українських парохій та товариств).

Місто Вінніпеґ, що є осередком українського національно - культурного руху в Канаді, є теж містом численних українських парохій і товариств. Вінніпеґ, що числить яких 300 тисяч мешканців, між ними яких 25 тисяч українців, щодо числа українських парохій і товариств перевищає не тільки далеко більші міста від себе як Торонто Монтреал, але також і деякі міста в Злучених Державах, як Ню Йорк, Дітройт, Клівленд, Джерзі Сити та інші. І так у самім місті Вінніпеґу є чотири гр. кат. парохії з окремими церквами, а то св. Николая, св. Володимира й Ольги, св. Покрови і св. Андрія. На вінніпеґських передмістях Елмвуд, Форт Рудж та Бруклендс є теж по одній гр. кат. парохії. Крім цього є ще три укр. греко-православні парохії, у місті, а то св. Михаїла, що є під юрисдикцією архиєпископа американсько - канадійського Івана Теодоровича, парохія св. Івана Сучавського, що остається під юрисдикцією єп. Богдана Шпильки, та невикінчений іще собор св. Покрови зо свящ. Маєвським, що покищо не є під жадним єпископом, хіба що признає юрисдикцію автокефального київського митрополита, а зірвав звязок з архиєпископом Теодоровичем. Крім цього є ще в Вінніпеґу православна, царофільська парохія, якої парохіяни це збаламучені москвофілами буковинські та галицькі українці. Є ще і каплиця в будинку єп. В. Ладики.

Численні є теж і просвітньо-культурні товариства в Вінніпеґу і майже кожне з них має свій окремий дім, менший або більший. Є там Тов. Інститут Просвіти з окремим будинком і найбільшою українською салею в місті; є Тов. Просвіта з окремим будинком і салею; є Тов. Укр. Народній Дім з окремим домом і салею; є Тов. ім. Маркіяна Шашкевича з домом і салею, є Гетьманський Дім, є теж Товариство св. Івана Милостивого з окремим домом. Є також окремий будинок із салею при парохії св. Володимира й Ольги. Також незалежний собор св. Покрови вживає свого досить великого бейзменту (сутерин) як салі на концерти і представлення, усуваючи тоді престол і образи зо сцени.

Крім цього українські большевики мають власний будинок з досить великою салею, який назвали „Український Робітничий Дім", в якім улаштовують теж і українські представлення і концерти з комуністичною закраскою. Їхній дім є виплачений і через те не так легко піде в чужі руки, як це сталося з нюйорським Робітничим Домом, яким так дуже гордились нюйорські большевики.

Один український артист і режисер з Києва, коли оглядав ті будинки і салі вінніпеґських українців, сказав таке: якщоб більше було згоди і вирозумілости між вінніпеґськими українцями, то вони справді могли би вибудувати один величавий і величезний будинок, який би подивляли всі канадійські неукраїнці. І справді так є. При спільних зусиллях і спільнім вложенні грошей вінніпеґські українці могли би мати таку салю, як відомий нюйорчанам „Гіпподром" чи відома мешканцям Клівленду їхня „Авдиторія" при 9-тій вулиці.

ПАНЦИР ДЛЯ ПІХОТИ.

Німецька піхота завела такі панцирі для жовнірів на фронті. Панцир важить 30 фунтів.

Field Marshal Goering

ҐЕРІНҐ

маршал німецької армії, міністер військових справ.

„ДИРЕКТИВА ШЕЛЕВАНИКА"

Під таким заголовком пишуть „Вісті" 22. серпня таке: „6,348 учнів шкіл Дніпропетровська до початку навчального року повинні скласти повторні іспити з окремих дисциплін. Підчас літніх канікул школи обовязані були допомогти учням підготуватись до осінніх іспитів. Це їх прямий обовязок. І якже були здивовані батьки учнів школи ч. 18., коли одержали листа з підписом Шрадера про те, що вони, батьки, мусять внести певну плату за допомогу їх дітям. В листі суворо попереджалося, що без цього занять не буде розпочато.

„Такуж практику запровадила і школа ч. 80. Жовтневого району. Організували репетиторську ґрупу, куди приймають лише тих учнів, за яких батьки внесли гроші. В школах Амур-Нижнедніпропетровського та Жовтневого районів міста це — масове явище.

„Директиву" про організацію репетиторських груп за рахунок батьків дав заступник зав. обнаросвіти Шелеваник. Справа в тому, що, не подбавши вчасно про організацію допомоги учням, які повинні скласти повторні іспити, директори шкіл за мовчазною згодою керівників міськнаросвіти одночасно надали відпустку всім учителям. В липні у міськнаросвіті раптом згадали про це і відкликали з відпустки деяких учителів. На запитання директорів шкіл про те, хтож оплачуватиме за додаткову роботу вчителів Шелеваник дав згадану вище директиву".

БАНДИТ ДЕПОЗИТОРОМ.

Бродяга Андрю Роленд, літ 29, з Монтреалу ввійшов до банку в Ґримсбі, Онт., зложив пальці в кишені так, щоб нагадувало револьвера, й спокійно зажадав грошей від урядника при касі, пояснюючи, що це „голд-ап". Касієр грошей не дав, але вхопив револьвера з бюрка, вискочив на вулицю і дав два стріли в воздух, не забувши замкнути за собою дверей банку. Роленд тимчасом забрав 500 долярів і коли озброєні міщани й поліція увійшли до банку, бродяга стояв спокійно при конторі з двацяткою в руці і заявив, що він прийшов вложити до банку гроші та ніби то дуже здивувався, чого від нього хочуть. Але поліція не все людям вірить, і бандита негайно арештовано й увязнено.

ГРІМ УБИВ 151 ЩУПАКІВ.

Підчас громвиці, що перейшла над Сх. Прусією, в м. Дітріхдорфі грім вдарив у став з рибами. Коли ущухла буря, власник ставу ствердив, що грім убив усіх щупаків, що були в ставі.

ЧИ Є ЛЮДИ НА МАРСІ?

Теодор Донгем, астроном з обсерваторії на горі Вилсона в Каліфорнії, виступив у біжучім зшитку офіціяльної публікації Астрономічного Союзу з критикою тих астрономів, на котрих думку на Марсі неможливе життя.

За його виводами, такий висновок зовсім не оправданий, бо Марс повстав певно з відорвання маси від нашого сонця, й тим самим він мусить мати в собі всі ті складники, які стрічається в інших небесних тілах, що повстали в такий спосіб.

ВІТРЮГА ЗРИВАЄ ТЕЛЕФОНИ

У повіті Ракленд, у стейті Ню Йорк, зірвався в суботу дивний північно-західній вітер, що зчасом розвинув скорість 70 миль на годину. Вітрюга поламала дерева й повалила багато телеграфічних і телефонічних стовпів.

На щастя, був лиш один випадок у людях: одного хорого везли до шпиталю літаком. Вітер ударив літаком об дерево. На щастя, літетун і хорий вийшли з пригоди лише з потрясеннями.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

✝

Дня 21. жовтня 1939. року вночі помер на запалення леґенів по короткій недузі довголітній член Тов. ім. Івана Франка, від. 83. У. Н. Союзу, в Філядельфії, Па.,

ДМИТРО ДУБЧИК.

Походив зо села Курівці, повіт Тернопіль, Західня Україна. До Злучених Держав приїхав 1911. року.

До У. Н. Союзу вступив 16. жовтня 1916. року при заложенню Тов. ім. Івана Франка. При вступі мав 29 років. Був членом Союзу 23 роки. Помер, проживши 52 роки. Був діяльним членом У. Н. Союзу. Через два роки був касієром Тов. ім. Івана Франка.

Полишив жену Ксеню вдовою, сина Михайла, дочку Марію, сиротами. Всі вони є членами У. Н. Союзу.

Похорон відбудеться в середу, 25. жовтня 1939. року, з дому жалоби, 1240 W. Tucker St., в годині 9. рано під зарядом погребника Михайла Насевича.

Проситься членів Тов. прибути на панахиду у вівторок, 24. жовтня, в 8. год. вечером.

Нехай земля Вашингтона буде Йому пером! В. Й. П.!

С. Чорномаз, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ

(113)

Тарзан покинув поле бою не тому, що лякався боротьби. Він жеж сам устрявався в найнебезпечніші місця. Тепер він біг у напрямку міста, щоб чимсь кращим прислужитись до цеї бортьби. Він пробіг довкруги міста, одним скоком перескочив мур і попрямував по порожніх вулицях до вязничної загороди.

Тут він викликав в одній хвилині повстання серед вязнів. Він сказав їм, що ціла атнейська армія на побоєвищі, а лиш кілька сторожів стереже їх. Тих сторожів можна легко побороти. Вязні послухали Тарзана, бо чували багато добрих речей про нього. Далі вони розбили брами. Серед інших вийшли на волю Ґонфаля і Вуд.

Вуд і Ґонфаля, хоч іще всюди грозила небезпека, стрінувшись, упали собі в обійми. Ґонфаля зо зворушення плакала. А Тарзан тимчасом зорганізував уже малу „армію". До нього позбігались зо всіх сторін вязні, серед яких був навіть Спайк і Трол. Ті два опришки тепер старалися приподобатись Тарзанові.

. Зо своєю „армією" Тарзан подався на побоєвище. Вязні в поспіху озброювались, у що тільки було можна. По якімсь часі вони, піднесені на дусі хоробрим проводом Тарзана, вже атакували ззаду атнейську армію. Вони товкли атнейських вояків, до попало. А всетаки і це ще не перерішувало перемоги в бік катнейців.